

LIBRIS

SERIA DE AUTOR *LIVIU CANGEOPOL*
Coperta: Stelian BIGAN

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CANGEOPOL, LIVIU

Evanescent / Liviu Cangeopol. - București : Integral, 2021

ISBN 978-606-992-647-5

821.135.1

© INTEGRAL, 2021

Editor: Costel POSTOLACHE

Tehnoredactor: Stelian BIGAN

Tipărit în România

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-992-647-5

LIVIU CANGEOPOL

Evanescent

INTEGRAL

§§§§

Există chipuri pe care, în clipa în care le-ai văzut, te fac să înțelegi imediat tragedia caracterului din spatele lor, solicitându-ți să scrii despre inimă și destin cu un soi de somație subînțeleasă, fără a-ți acorda nici o șansă de refuz. Ești făcut părtaș unui secret pe care-l descifrezi sub ochii tăi, o privire a cărei simplă descriere ar aduce un povestitor inspirat în pragul Premiului Nobel, cu un potențial stabilit de roman-fluviu, enigmatic și pretabil surprizelor la fiecare întoarcere de serpentină. Am și un exemplu la îndemână, căzut pradă privirii nu mai departe de acum două zile: Dennis Wilson, unul dintre cei trei frați care ne-au împlînzit adolescența în componența formației The Beach Boys. Poate fi admirat, în toată splendoarea lui ruinată de droguri și lipsită de ambiții consistente, pe coperta singurului său album individual, scos în 1977, *Pacific Ocean Blue*, pe care un cunoscut cronicar muzical a îndrăznit să nu-l considere cu nimic mai prejos de capodopera formației Fleetwood Mac, *Rumours*, pentru cine este introdus în domeniu, ivit în aceeași perioadă, șase ani înainte ca autorul să se stingă înecat în ajunul celei de-a 40-a aniversări personale în apele pe care le-a iubit și cîntat întreaga viață. Se va dedica tuturor celor care au mărturisit smerenia plecării timpurii, cu sau fără o solidă pregătire.

#

Dar nu voi continua pe această pistă, oricît de luxuriant în tentații ar fi drumul făgăduit. Am menționat portretul de mai sus doar ca să atrag atenția asupra altui set de valori adăpostit

sub înserarea secretului, cât și în folosul ideii de-a sparge gheața dintre autor și cititor, meseni, critici, gură-cască, în ciuda propunerii că, indiferent despre ce și cum se scrie, esența oricărei creații dă informații reale, de fapt, despre autor. Chiar și în situația narațiunilor de groază, de capă și spadă, romantice, mai ales, introspective, de călătorii neefectuate, de război barbar ori comic alegorice, că o fi biografia unuia ori jurnalul personal al altuia, probe eseistice, filozofice și poetice, întinderi științifico-fantastice, polițiste ori de spionaj, fantezii austere, basme post-moderniste ori memorii mitice, fără excepție, ați prins ideea.

Stilul este omul însuși, se reculege o zicală franțuzească în constatarea lui Buffon, la anul de grație 1753, și nu avem nici o vigoare critică în a neglija o asemenea avalanșă de bun-simț și structură logică private de anacronism. Decorticarea cifrului lingvistic face parte din alcătuirile adânci de personalitate, cu trăsături tot mai restrânse, ducând la portretul unic al unei singure posibilități existențiale...

#

Sunt conștient că am înșirat o pagină întreagă de cuvinte fără a spune nimic interesant, pe care să nu-l fi cunoscut deja. Pentru că autorii au ajuns demult la împlinirea acestei tendințe, nu sunt puțini care să nu considere aceasta drept o artă stăpînită, ridicată la rang de muniție conflictuală. Dacă ar fi mai consecvente cu rolul lor, instituțiile de apărare ale oricărei națiuni ar deveni conștiente cât de eficace este ușurătatea cu care unii îmbrobodesc fraze cu dublu înțeles, iar scriitorii ar fi înrolați în batalioane speciale și trimiși pe front.

#

Ar exista, ca punct de pornire al oricărei incursiuni, dorința legitimă de-a afla ce-a stat la baza unui tic literar devenit ciudățenie acceptată. Mai mult ca sigur, un act minor derulat în copilărie, cu rezonanțe amplificate în subconștientul personalității în formare prin felurite văgăuni, ciocnite cu vibrațiile altor acte minore, derulate unele fără știrea celorlalte, împletind

un zumzet constant și subliminal de amenințare difuză precum coliziunile din incinta unui accelerator nuclear. Obsesii târzii dezvoltate din nimicuri incipiente la nivelul oricărei biografii. Imaginați-vă, însă, viața unei persoane care le cuprinde pe toate celelalte, cu milioane de indicii și ciocniri nu numai la nivelul și așa complex al unei singure ființe, ci al întregii umanități din zorii zilei și pînă la apusul vremurilor. Cineva care nu este Dumnezeu, de unde slăbiciunea durerii pricinuite de executarea dictatorilor și bolile cronice ale sclavilor, din care să fie resimțită ratarea nulițăților cu aceeași tărie precum disparițiile fizice ale lui Mozart și Nietzsche, avortul a miliarde de prunci și nenorocirea indignată a zecilor de mii de violatori. Adam, căci despre el ar fi vorba, va fi primul asistent al executorului Marii Judecăți, unde Moise va fi față în față cu Hitler, Soljenițîn alături de Stalin, rușii și americanii pe aceeași platformă, japonezii și chinezii, albi și negri și toate celelalte culori, zămislite din ventrele aceluiași cuplu fremătînd de nerăbdare și spaimă în antecamera finalității. Nerăbdători să se afle în prezența Fiului. Nu vă impacentați: vom încerca să înțelegem ceva mai târziu. Proiect abandonat.

§§§§

Ieri seară, înaintea serialului bulgăresc cu mult prea neinspiratul titlu *O viață sub astre*, aviația chineză a bombardat teritoriile ucrainiene pînă ce le-a făcut chisăliță, una cu pămîntul, mînoase cîmpii agricole, de pe care se vor culege la anul doar flori de vîsc și armonici de pălămidă, în urma mutațiilor biogenetice coordonate cu secetele de almanah și furtunile de la Răsărit. Aceste evenimente au avut loc la schimb reciproc cu coordonarea militară a rușilor, care au scufundat concomitent Taiwanul contra cost cu două bombe atomice expediate cu precizie și puține explicații. Ambele acțiuni au fost purtate

cu ritm chirurgical și precizie de laser, încât puține țări neutre și-au dat seama pe loc de fluxul măsurilor în afara rigorilor naturale. Unele susțin că nici habar n-au avut, pentru că situația, susțin gurile diplomatice, ar fi trebuit să solicite măsuri, ceea ce n-aveau chef să facă cu dotări în pripă și armate neinstruite și, prin strategia comparației, atât de mici!

#

Bravul popor american amestecat, prin reprezentanți aleși anapoda în ultima vreme și mai ales mass-media secerată de corupția imbecilității cu ștaif, a solicitat declanșarea alegerilor anticipate de urgență, deoarece Congresul nu era capabil la o adică să încropească o majoritate absolută, ceea ce în democrație echivalează cu stagnarea pe timp de pace și moartea fără glorie pe timp de război, când dușmanul bate cu bomba-n fereastră și-ți împinge sărăcia cu târnul la ușă. Un val de porcăială mutuală în toate direcțiile s-a abătut asupra garnizoanei fostului lider și jandarm mondial, în asemenea hal încât, deși unele ziare au avertizat cu litere mici pe paginile cu caracter sportiv, populația și conducătorii politici n-au băgat de seamă că o armată înfricoșătoare de două sute de submarine nucleare s-a apropiat sfidător de cele două maluri ale patriei, spre indignarea alegătorilor, când, într-un târziu, au aflat. Nici nu era nevoie de atât.

#

Istoric vorbind, naștiții înșiși tentaseră o experiență similară de sorb fetal, convinși fiind în păgînismul lor de stat că sufletele, odată eliberate prin moarte de hoiturile trecătoare, se duc să populeze planetele de-a lungul universului. Ucigînd, în subso-lurile metroului berlinez, douăzeci de mii de prizonieri smulși din paturile lagărelor de concentrare, în speranța că vor vedea pe cer mulțimi de stele recăpătîndu-și strălucirea, au invalidat teoria că, odată răpus, un spirit nevinovat va popula cu voință proprie un astru repartizat de pe bolta cerească. Fișierele experimentului pierzîndu-se în urma invaziei anglo-americane, lăsînd

cauza științei pentru mult timp terfelită, alte popoare conduse de savanți s-au simțit încurajate să ducă experimentul. De cînd se știu, oamenii de știință comuniști, și în mod special sovietici, asta au făcut: să ducă mai departe premisele teoriilor germane. Nu puteau rușii și chinezii tocmai asta să inhibe, chiar dacă dădea urît în părerea de rău a opiniei publice că vremurile se schimbaseră! Ucraina este acum un borhot uscat, iar Taiwanul a dispărut de pe suprafața oceanului. Acesta este prețul desemnat pentru plata ultimelor cercetări în domeniul psihiatriei colective, căci costul refacerii hărților se ridică la valori comparativ ne semnificative.

#

Precum se evidențiază în mod preponderent pe zi ce trece, omenirea călărește un butoi de pulbere ca o vrăjitoare pe mătura, din pricini mai degrabă ridicole, ar spune unul fără respect la adresa corectitudinii politice, căci, la drept vorbind, statele au dreptul inalienabil la decretarea propriilor decizii, oricît de riscante. Riscant referitor la ce? Să nu fim ridicoli! Aceasta este, la urma urmei, și justificarea tentativei de globalizare sub faldul aceluiași drapel de interese. Și nici ridicol nu poți fi decît într-un sistem rigid de repere.

#

Dincolo de interpretări și canoane istorice, lumea e, vorba poetului, așa cum este, deși s-ar putea să fie și cum nu-i, mînată de voința națiilor conduse de persoane inepte, competent alese de idioții neamului în cauză. Și unde idioții resimt limitarea de orice fel pe-o direcție greșită, tehnicieni calificați alterează algoritmii de numărare și validare a procesului electoral. Pe scurt, aici am ajuns, nici nu mai contează cum și mai cu deosebire de ce, într-o dispoziție largă care să permită apariția tuturor aberațiilor. Aberații calculate să disculpe mijloacele și aparențele. Haos total, petreceri, nebunie și mahmureală. Ceva în duhul acestor pagini pline de lipsă de respect.

Ideile zboară prin lume, se metamorfozează, se depun pe locuințe, dețin o neclaritate încă fără contur la marginea marilor așezări în curs de limpezire. Actul scrisului consfințește un zvon care circulă pe deasupra apelor ca un abur. Orice cuvânt scris devine pecetea ideii tănuite în spatele lui. O scriere mai puțin compactă reprezintă un sigiliu inconsistent prin care o toxicitate latentă se răspîndește în aer. Frumusețea excesivă duce la slăbirea conciziei. Ce este o simfonie dacă nu varianta supremă a momentului în care ideea nu se lasă captată în cuvintele unei mulțimi, ci doar în sunete muzicale izbucnite simultan printr-o coincidență perfectă? Oare asta să încerc eu în aceste rînduri? Posibil. Fiți pe fază!

#

Moartea este brusca deschidere sub picioarele ființei înaintînd spre un hău îngrozitor, din care nu cunoaștem nimic, dar care poate fi controlat prin informațiile dobîndite pînă atunci, pînă la un punct, pînă la o margine, de capacitatea mintală a fiecăruia. Imaginația, erudiția, experiențele auzite în cazul altora aduc beneficiul diminuării prin iluzia lucrului cunoscut. Dar este vorba despre o iluzie repetată mereu în alte forme. Cum este posibil, cînd aceste vîgăuni sunt prinse în celula expresiei scrise? Devieri de paradigmă, după cum ați și fost avertizați. Dar, vai, ce ne vom contrazice!

#

Fericirea este definită de unii înaintași drept momentul împlinirii tuturor pornirilor înnăscute ale individului. N-ar fi exagerat de simplu să ajungi acolo, dar nu mulți, dacă și-ar pune în cap, ar fi în stare s-o rateze! Cum orice ecuație poate accepta reversul expresiei, racordezi ceea ce ai la ceva ce ți-ai dorit de multă vreme, chiar dacă este vorba de bătrîni care atunci erau în locul tău, neștiind cu nimic în plus. În consecința acestei împliniri, n-ar mai exista oameni căzuți în depresie,

mînioși predispuși la produs răniri, atît altora, cît și lor înșile, alcoolici în căutare de calorifere cu scurgeri ruginite, ori drogați terminați pentru o doză de nechezol filtrat, sabotori ai mecanismelor sociale de bază, și așa înțepenite din pricina locației, precum și artiști dubioși doșiți în spatele unor expresii faciale scîrbite de ochi tulburi și capelură facială vraște.

#

Pînă la satisfacerea pornirilor firii, trebuie să dibui cu exactitate care ar fi acelea, diferențiate de artificiile dobîndite mai ales în copilărie, de clișeele culturale influențate de lecturi, vizionări fugare și prietenii dezinteresate, de necesitățile trecătoare ale zilei, de nevoi și dorințe. Poate de aceea – datorită confuziilor ivite prin crăpături, ne și vine atît de ușor să ne pronunțăm asupra rateului oricărui ideal de fericire.

#

Visul direct este cea mai scurtă cale spre inima unei astfel de pasiuni. Dorințe, frustrări, nostalgii care se strîng în forma părerii și a maniei. În ultimele decade, oamenii au recurs la consensul că lumea s-a dus la vale, mai mult din legea gravitației. Cele bune au dispărut, răul a proliferat, bătăria s-a lățit, orice formă de pace a fost sedusă, violată și abandonată, în concordanță culturală cu cinematografia neo-realismului italian și prețuri sovietice. După mii de ani de zbateri, de lanțuri rupte, de revolte, omul a ajuns o ființă liberă, dar în loc să se bucure de libertate ca de obținerea unei trepte de la nivelul căreia să poată înțelege mai bine ce se întîmplă în jurul său, s-a grăbit să-și ucidă premiul. A început prin îndepărtarea conceptului Ființei supreme din toate aspectele vieții. Odată cu aceasta, îngrădirile morale, și așa destul de greu de onorat, s-au prăbușit și s-au făcut una cu țărîna în care Cain și-a îngropat fratele dispărut nu știa unde. Energia animalică din străfundurile atavice ale ființei comune a acaparat sufletul, pe care l-a masacrat celula cu celulă. Ce era fior a ajuns expresie grafică fără consecințe. Nimic, nici binele, nici răul nu se mai arătau

urednice să declanșeze concluzii, în afară, poate, de aceea că nimic nu mai făcea sens, se recuperează a fi un concept mic-burghez și ofensator la adresa celor nepăsători. În sfârșit, pentru că între timp se inventase fărâdeleaga ipocrită a reprezentanților, majoritatea a ajuns la cîrmă. De unde, veac după veac, cîte o mîna de personalități proeminente, ticăloase ori benefice, se remarcă la conducere, pături largi ale ignoranței și corupției fără remediu s-au așezat la butoanele panoului de comandă al genocidului în numele unor concepte nobile, destul de vagi și exagerat de haotice, căci și ideile au rîvnit la reprezentare.

#

În bătaia noilor bruioane, nu mai contează ce fusese considerat corect, ci interpretarea metaforică în registru ticălos a unor păreri care veneau în valuri contradictorii. Părerile se trag din frustrări prezente puse în oglinda demascatoare a unor păreri trecute. False dileme, silogisme strînse de gît, mituri scremute-n constipare, scoateri din context și băgări în alegorie au luat locul armelor clasice ale elocvenței. Din prea laxa flexibilitate a interpretării unui peisaj, importanța unui apogeu este diminuată, astfel încît sensul primar capătă înțelesuri secundare, tot mai subtile, oglindind trăsăturile nevăzute ale unei realități lipsite de precizie.

#

Ideea pe care Nick Cavuto, un meteorolog italian din Nord, a propus-o, concomitent rezolvărilor lumești ale unui efect de seră cu deznodămînt fără sfârșit și dezbateri cu papion, a început dintr-o glumă nevinovată, ca mai toate nenorocirile anunțate, observînd fenomenele ridicole ale naturii, care cădeau atît de bine, încît păreau puse cu mîna. Dacă s-a observat că ninsoarea capătă consistență organică în prezența unor curenți de aer rece în contact cu corpusculi acvatici, și-a spus memorabilul savant de infamă amintire, înseamnă că poate fi obținută artificial din combinația elementelor necesare: apă, vînt și frig, transpuse în cascadă, mori eoliene și compresoare

cu freon, minimalizate la dimensiuni aproape neobservabile în voie și fără pază. Planul său de redresare a încălzirii globale era inducerea unei ierni de doi ani pe întreaga suprafață a Pămîntului, pornind din proximitatea marelor cascade ale lumii. A găsit sprijinitori ai proiectului, inclusiv din rîndul Bisericii Catolice, al cărei membru plătitor era, care a finanțat nebunia și prin acordarea ajutorului politic, logistic și tehnic. Religia, sau o instituție a ei, ajunsese, precum preziseseră unii, să lucreze în folosul științei, iar aceasta devenise calul troian al religiei fără rușine. Ninsoarea a început să cadă dintr-o abundență fără cusur în seara unei zile de septembrie. Să spunem 13.

§§§§

Dacă am fi consimțit cu orice preț să simplificăm...

Orice adevăr izvorăște din particularitățile percepției asociate sinuozităților interioare ale ființei. Cea mai cruntă situație în redresarea unui neajuns nu este curtată de obstacolele externe, oricît de aspre și de insurmontabile, ci de structura caracterului în suferință, indiferent de umilința la care este supus. Căci umilința, dragii mei, odată ce te-ai obișnuit cu ea, devine indispensabilă existenței. Privesc cazuri separate cu o alarmantă frecvență și potențialul unei întregi națiuni căzute în negaționism. Aspectul acestei judecăți critice este jignitor și inutil, după unii, o ofensă ajutoare, potrivit altora. Ar fi bine, dacă ar fi. Dar se pare că nu e. Am ajuns la limita la care tot efortul pretinde doar pierdere de timp. Pentru că vom păstra calitatea de ofuscare opacă, incapabilă de smulgerea din formulă, din cauza constantei poveri a orbirii, vom cădea mereu în aceeași poziție. Distruși fizic, mistuiți intelectual, apocaliptici în spiritualitate, dar gata s-o luăm de la capăt cu o încăpăținare inoculată.

Practic, iubirea noroiului este o îndeletnicire turnată în oglindă, explicată prin spaima responsabilității, a încadrării într-o formă de îngrădire a libertății. Libertatea nu de a face răsunet benevolent, ci tăcere complice între neputință și exonerare. La fel de bine, puteam să nu ne fi născut! Din punctul nostru de vedere, n-am solicitat nimic. Sinuciderea pare, în această circumstanță, singura, eleganta, onesta soluție de-a părăsi o ecuație în care nu ne-am găsit locul. N-am solicitat, e drept, dar se pare că nici nu avem voie să ignorăm ce ni se întâmplă fără a suporta o seamă de consecințe. Practic, suntem prinși într-un joc din care nu ne putem desprinde, nici măcar lipsit de eleganță, deși nici nu avem prea multe de spus. Singura formă de-a obține supraviețuirea reală este supunerea reală. Libertatea de-a asculta pînă la ultimul detaliu fără crîcnire. De-a memora și mistui.

#

Cum să nu apară tendințe dictatoriale în sînul unor astfel de comunități cînd premisele sunt atît de generoase și individul se simte blestemat dacă nu ascultă și strivit dacă o face? Aflat între două tancuri gata să te sfărîme, instinctul îți spune să fugi de cel care se află mai aproape. Teoria, poate, e bună să sperii găinile, dacă o reciți cu voce tare, hodorogită, dar instinctul e nu de puține ori înșelător, pentru că, în realitate, nu ai de ales decît între rău și, dacă ai noroc, și mai rău.

#

Perdele agresive de aburi groși străjuite de draperii asortate pe scripeți de fildeș. Pardoseala strălucește de o curățenie anormală chiar și pentru o perfecțiune arhitecturală. Nu numai că *nu vezi* nici un fir de praf, dar simți că *nu există* nici un fir de praf, nici în cel mai întunecat cotlon al imensei săli de trecere. Ca o invenție care n-a fost încă provocată, praful este o stare imponderabil sufletească, precum o psihoză care nu-și găsește tămăduirea din pricina unor elemente secundare cel mai adesea

nevăzute. Prin fereastra bătută în aur se poate vedea o pajiște alcătuită din rondouri de flori copleșitoare și alei pietruite pînă în zare. Cîte o felină perspicace ori o pasăre îngreunată de compoziții spectrale străbat trasee neașteptate de la o lizieră la alta. E ceva artificial și mecanic în deplasarea lor, încărcată de o fluiditate care n-ar avea cum să fie naturală fără a provoca anihilarea formei. Ciudățeniile atrag mirajul unicității și al tensiunilor pozitive exagerate ca o forță gravitațională permanent variabilă. Coșul pieptului se manifestă în stare de explozie iminentă, bucuria minții se umflă cu aptitudinile unui atac invers. Extaz, explozie, efervescentă, plutire pe sub un tavan inexistent îngrădind vertijul nelimitării.

#

Cu toate acestea, gîndirea nu este periclitată de lipsa lucidității. Dimpotrivă, e pe cale să construiască un paradox. Pentru o lume în care murdăria, violența, prostia și răutatea produc un consens neîntrerupt și elogiât, viziunea aceasta cade ca un blestem, pentru că atestă existența unui aspect care le va contrazice, iar slujitorii lor vor fi pedepsiți. Gîndirea este un proces în care particulele construcțiilor logice se zbat în cușca posibilităților cu milioane de lovituri pe secundă, suprapunîndu-se în corecții simultane, formulînd un val de preconfigurație în care scenariile sunt filtrate între posibil și absurd. Acum înțelegeți cît de folositoare era formula: puteam să nu ne fi născut!

#

Pășim printre idei, citim printre rînduri, contemplăm printre morminte. Mă opresc contrariat în dreptul unei cruci de piatră: Anatol Nemernikovski, cu fotografie alb-negru, fost funcționar la Banca Națională, care a trăit în perioada 1852-1884. Trăsături prin ceață, perciuni evazați, privire pătrunzătoare, monoclu bombat în marmura ofilită. Figura nu-mi spune mare lucru, dar numele evocă o rezonanță generală cu multiple aplicații la granița imaginației. Nici un cimitir nu te lasă să uiți ce-a fost, dar parcă acesta din orașul meu le întrece